

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

לע"נ חמי הרב נפתלי לבי זצ"ל זאב ויזנר ל' מנ"א התקס"ח. לע"נ סבתי מ' צפה חיה קננגיסר צת הרב יוסף דב ל' מנ"א התק"ו.

והוצאת את האיש ההוא (פזר) או את-האשה ההוא (קדמא ואזלא)
אשר לשו את הדבר הרע הזה אל שעריך את האיש או את האשה וסקלתם (דברים י"ז, ה)

רבי שמואל טוביה שטרן מבאר¹: יש פזר על האיש [ההוא] ללמד אותנו שמפרישים את הנסקלים משאר הרוגי בית דין, ויש קדמא ואזלא על האשה ההוא ללמד אותנו שמקדימין אשה לאיש לד' מיתות בית דין מפני בזיון הנידון.

רמז נוסף: **רבי משה בן נחמן, רמב"ן**, מבאר: "והזכיר איש או אשה - כי בעבור קלות דעת האשה תתפתה לעבוד ע"ז באות או מופת שנעשה לפניה², והעד נשי ירמיהו (ירמיה מד), וכן הזכיר באוב וידעוני (ויקרא כ, כז) 'או אשה' לרגילות הנשים בהם, כמו שאמר (שמות כב, יז) מכשפה לא תחיה". ע"כ.

ונרמז בטעמים: **והוצאת את-האיש ההוא (מונח מונח פזר) או את-האשה ההוא (תלישא קטנה קדמא ואזלא)** בטעמים דומים לחטא הראשון (בראשית ג, ו) **וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל** (מונח פזר מונח תלישא קטנה קדמא ואזלא), ללמד שבשניהם מתחיל החטא מפיתוי של האשה, כפי שמבאר כאן רמב"ן.

שלום המאירי

או את-האשה ההוא (קדמא ואזלא) אשר לשו את הדבר הרע הזה אל שעריך את האיש או את האשה וסקלתם (דברים י"ז, ה)

רבי יוסף חיים מאסקאוויטש מבאר³ שהטעמים רומזים למה שאמרו במסכת ערכין (ז ע"א) שאשה מעוברת שדונה למיתה אין ממתנינים לה עד שתלד. וזהו **את-האשה ההוא קדמא ואזלא, שמקדימין המיתה לפני הלידה**.

¹ **עטרת זהב על התורה**, רבי שמואל טוביה שטרן, מהד' ב, תשס"ה.

² ראה גם **רבנו בחיי** על ויקרא כ, ב: "והרב ז"ל כתב בספר המורה (ח"ג פל"ז) בטעם המולך, כי עובדי האש בזמנים ההם היו עושין תחבולות לחזק אמונתם והיו מפרסמים שכל מי שלא יעביר בנו ובתו באש ימותו בניו, ואין ספק כי כל אחד ואחד היה משתדל לעשות כן לרוב חמלתו ופחדתו על הבן ולמיעוט היזק הבן וקלותו בכך שלא היה אלא להעבירו על האש, וכל שכן שהיו משתדלים בזה יותר בהיות ענין הבנים הקטנים מסור לנשים והיות הנשים דעתן קלה עליהן ושכלן חלוש להאמין כל דבר".

³ **פני יוסף**, רבי יוסף חיים מאסקאוויטש, אדמו"ר משאץ, ברוקלין תשס"ט, עמ' תקכ.

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

והוצאת את האיש ההוא ... אל שערך את-האיש (זקף גדול) או את האשה וסקלתם באבנים ומתו (דברים יז, ה)

רבי משה סופר, החת"ם סופר, מבאר⁴ שהאיש שעבד ע"ז נסקל, אף אם במחשבתו חשב לקדש בכך את השם, שסבר שבכך יבינו את חומרת העבירה, וכן הוא נסקל בבית דין שבעירו ולא בירושלים, אף שהיה יכול להיות בכך פרסום גדול יותר. ע"כ.

ונרמז בטעמים: את-האיש (זקף גדול). האיש נסקל אף אם כיון לקדש את השם, כרמז בטעם זקף גדול המורכב מאות ו' ושתי אותיות י', גימטריא כ"ו, כשם הוי"ה. וכן נסקל בעירו, ולא בפרסום גדול בירושלים, הרמז בשם ובנגינה⁵ של זקף גדול.

שלום המאירי

והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההוא אשר עשו את הדבר הרע הזה אל שערך את-האיש (זקף גדול) או את-האשה (אתנחתא) וסקלתם באבנים ומתו (דברים יז, ה)

רבי דוד כוכב מבאר: מדובר כאן בעובדי עבודה זרה. דינם להיתלות, אך אמרו חז"ל⁶ "האיש נתלה, ואין האשה נתלית".

לכן את-האיש בזקף גדול, שדינו זקיפה על העץ. אך את-האשה באתנחתא, שאינה נתלית אלא נותרת בנחת.

⁴ חתם סופר כאן: והוצאת את האיש ההוא וגו' אל שערך, י"ל עפ"י מ"ש מ"ו (=יש לבאר על פי מה שכתב מורי ורבי (=רבי פנחס הורוויץ)) בהפלאה [ראה בפירושו פנים יפות לעיל פסוק ג' (ש.ה)] מאי דכתיב (דברים יז, ג) אשר לא צויתי ר"ל אפי' ע"ז (עבד ע"ז) כדרך מקושש שחלל שבת לשם שמים, כדי שיהרג וילמדו ממנו, אפ"ה נהרג כי לא צויתי לקדש שם בזה האופן ע"ש, ולכאורה צ"ע פשיטא כי אם נימא שלא יומת א"כ הרי לא קידש השם וע"ז על מגן (=ועבד ע"ז לחנם). עכנלע"ד אה"נ אך סד"א שנמתין עד הרגל ונמיתו בירושלים כדי שיראו כל העם וילמדו מוסר כי זה ה' פרי מחשבתו, קמ"ל והוצאת אל שערך דייקא ולא בירושלים כדי שלא תתקיים מחשבתו אשר לא צויתי ולא עלתה על לבי. [תקי"ף]: [תוספת באור בענין המקושש: ראה תוספות בבא בתרא דף קיט עב, אפילו קטנה שבהן לא נשאת פחות מארבעים שנה - נראה לרשב"א דסבר לה כמ"ד (שבת דף צו עב) צלפחד היינו מקושש ומעשה המקושש היה בתחלת ארבעים מיד אחר מעשה מרגלים דאמר במדרש דלשם שמים נתכוין שהיו אומרים ישראל כיון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים שוב אין מחויבין במצות עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים" (ש.ה)].

⁵ ראה לדוגמא דברים טובים, פירוש רבי משה אלשיך, על קהלת ט, י: "לזה אמר בְּשִׁאוֹל בטעם זקף גדול, כמגביה קול".

⁶ משנה סוטה ג, ח (דף כג.) ובמסכת סנהדרין ו, ד (דף מה עב).